

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Методологія політичних досліджень
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій. Кафедра психології, політології та соціокультурних технологій
Розробник(и)	Костенко Андріана Миколаївна
Рівень вищої освіти	Другий рівень вищої освіти, НРК – 7 рівень, QF-LLL – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл
Семестр вивчення навчальної дисципліни	16 тижнів протягом 1-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг становить 5 кред. ЄКТС, 150 год. Для денної форми навчання 40 год. становить контактна робота з викладачем (16 год. лекцій, 24 год. практичних занять), 110 год. становить самостійна робота.
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна для освітньої програми "Політичні технології та аналітика"
Передумови для вивчення дисципліни	Передумови для вивчення відсутні
Додаткові умови	Педагогічний практикум із змістовим модулем: "Громадянська освіта"
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Мета – формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти знань і вмінь, необхідних для оволодіння інструментарієм теоретичних і прикладних політичних досліджень, пов'язаних з плануванням і проведенням досліджень конкретних політичних інститутів, феноменів та процесів та втіленням їх результатів

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Методологія дослідження у політичній науці

Тема 1 Дослідження політичної реальності

Предмет політичної науки. Теоретична і прикладна політологія. Відмінність між Politics та Policy («public policy analysis» і «political analysis»). Політична ситуація та проблема. Типи досліджень у політичній науці. Політична аналітика. Основні компоненти політичного аналізу. Поняття «припущення» і «прогноз». Предмет політичного прогнозування. Види прогнозів.

Тема 2 Методологія дослідження у політичній науці, принципи і структура політичних досліджень

Принципи й етапи політичного дослідження. Методологічні аспекти політичних досліджень (методологічний рівень, методичний рівень і методологічний інструментарій, методичний арсенал). Ланцюжок трьох «М»: методологія – методи – методика. Обґрунтування теми, дослідження, його актуальності та новизни. Мета та завдання дослідження. Вибір методів дослідження. Умови забезпечення адекватності обраних методів дослідження його меті та завданням. Логіка наукового дослідження. Складання календарного плану робіт. Гіпотеза дослідження. Систематичне накопичення дослідних матеріалів. Зведення і опрацювання результатів дослідження. Теоретичний аналіз та літературне оформлення результатів дослідження.

Тема 3 Теоретико-методологічна основа політичних досліджень

Періодизація методології політичної науки: класичний період (до XIX ст.), інституціональний період (середина XIX – початок XX ст.), біхевіоралістський період (50–70-і рр. XX ст.), постбіхевіоралістський період (остання чверть XX ст.). Системний і структурно-функціональний підходи як теоретико-методологічна основа політичних досліджень. Еволюція системного підходу в політичній науці. Представники системного аналізу (Т. Парсонс, Д. Істон, Р. Даль, Р. Роуз, М. Девіс, Х. Білдсман та ін.). Особливості застосування системного підходу в політичних дослідженнях. Еволюція структурно-функціонального підходу в політичній науці. Специфіка застосування структурно-функціонального підходу в політичних дослідженнях. Становлення та розвиток інституціонального підходу в політичній науці. Чинники формування, особливості та різновиди неінституціоналізму як теоретико-методологічної основи політичних досліджень. Специфіка застосування неінституціоналізму в політичних дослідженнях. Принципи та особливості застосування біхевіоралізму в політичній науці. Представники біхевіоралістського напрямку у наукових дослідженнях (Ч. Мерріам, Г. Лассуел, Дж. Кетлін та ін.). Чинники й наслідки постбіхевіоральної революції в політичній науці. Специфіка застосування теорії раціонального вибору в політичних дослідженнях. Міждисциплінарний підхід у політичних дослідженнях. Історичний метод у політичних дослідженнях. Соціологічні методи в політичних

Модуль 2. Емпіричні методи дослідження у політології

Тема 4 Якісні методи дослідження у політології

Метод спостереження у політологічному дослідженні. Суть, функції і специфіка методу спостереження у політології. Особливості видів політологічного спостереження. Метод експерименту в політологічному дослідженні. Експеримент як тип дослідження. Типові порушення внутрішньої валідності висновку. Квазіексперимент і його форми. Типи квазіекспериментальних і експериментальних планів. Експеримент К. Левіна з вивчення типів лідерства. Аналіз документів у політичній науці. Сутність методу аналізу документів, класифікація документальних джерел. Методи аналізу документів. Аналіз змісту особистих документів. Метод групової дискусії у дослідженні політичної реальності. Експертне опитування як політологічний метод. Очні методи групових експертних оцінювань. Заочні методи групових експертних оцінювань. Метод фокус-груп у політології. Сутність методу фокус-груп. Методика організування і проведення фокус-дискусії. Аналіз отриманих матеріалів. Метод Дельфі у політології. Метод ПАТЕРН у політології. Ситуаційний аналіз (кейс-стаді) політичних проблем.

Тема 5 Кількісні методи досліджень у політичній науці

Опитування. Соціологічне опитування як метод збирання соціальної інформації. Процедури операціоналізації понять і квантифікації. Специфіка соціологічного опитування. Пакети прикладних програм обробки даних наукових досліджень (Excel, SPSS) та їх функціональні блоки. «Великі дані» в політичній науці: методи збору та аналізу. Статистичні методи політичних досліджень. Сутність вимірювання. Номінальні вимірювання. Порядкові вимірювання. Інтервальні вимірювання. Вимірювання відношень. Одномірний розподіл. Багатомірний розподіл. Метод моделювання в політології. Математичне моделювання в політичних дослідженнях. Теоретико-ігрове моделювання у політології. Теорія індексів у політології. Політичні індекси. Демократичний транзит. Структурний і процедурний підходи до демократичного транзиту.

Тема 6 Способи наочного подання в політичних дослідженнях

Завершення і представлення результатів наукового дослідження. Вибір форми представлення результатів наукового дослідження. Унаочнення кількісної та якісної інформації у політології. Графічні способи подання політологічної інформації. Картограми і картодіаграми як методи унаочнення інформації у політології. Включення графічних схем, кількісних даних та інших ілюстративних матеріалів. Показники оцінювання результативності проведеного дослідження. Рецензування завершеної наукової роботи.

Тема 7 Підготовка підсумкових документів у сфері політики

Відмінність підсумкових документів прикладних аналітичних розробок від фундаментальних досліджень. Оптимальні розміри текстового матеріалу. Структура опису проведеного дослідження. Специфічні особливості стилю написання аналітичних документів. Правила підготовки аналітичних висновків і практичних рекомендацій. Адекватність логічних висновків. Конкретність і реалістичність пропонованих дій. Необхідність співвідношення пропонованих дій з тимчасовими і матеріальними ресурсами потенційних ініціаторів зовнішньополітичних акцій. Оцінка ступеня політичного ризику в короткостроковій і середньостроковій перспективі.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

PH1	Спроможність комплексно використовувати нормативу та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу
PH2	Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
PH3	Сформувати навички імплементації теоретико-методологічних засад політичного аналізу в практичну політику
PH3	Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна.

Для спеціальності 052 Політологія:

PR1	Застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту.
PR3	Вільно спілкуватись усно і письмово українською та англійською мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері політології
PR4	Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень
PR6	Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів

7. Роль освітнього компонента у формуванні соціальних навичок

Загальні компетентності та соціальні навички, формування яких забезпечує навчальна дисципліна:

CH1	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
CH2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
CH3	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

8. Види навчальних занять

Тема 1. Дослідження політичної реальності

<p>Лк1 "Дослідження політичної реальності" (денна)</p> <p>Предмет політичної науки. Теоретична і прикладна політологія. Політична ситуація та проблема. Типи досліджень у політичній науці. Основні компоненти політичного аналізу.</p>
<p>Пр1 "Предмет політичної науки." (денна)</p> <p>Теоретична і прикладна політологія. Відмінність між Politics та Policy («public policy analysis» і «political analysis»). Політична ситуація та проблема. Політична аналітика. Основні компоненти політичного аналізу. Поняття «припущення» і «прогноз». Предмет політичного прогнозування. Види прогнозів.</p>
<p>Тема 2. Методологія дослідження у політичній науці, принципи і структура політичних досліджень</p>
<p>Лк2 "Методологія дослідження у політичній науці, принципи і структура політичних досліджень" (денна)</p> <p>Принципи й етапи політичного дослідження. Методологічні аспекти політичних досліджень (методологічний рівень, методичний рівень і методологічний інструментарій, методичний арсенал). Обґрунтування теми, дослідження, його актуальності та новизни. Мета та завдання дослідження. Вибір методів дослідження. Логіка наукового дослідження. Гіпотеза дослідження. Теоретичний аналіз та літературне оформлення результатів дослідження.</p>
<p>Пр2 "Принципи етапи та структура політичного дослідження" (денна)</p> <p>Методологічні аспекти політичних досліджень (методологічний рівень, методичний рівень і методологічний інструментарій, методичний арсенал). Ланцюжок трьох «М»: методологія – методи – методика. Обґрунтування теми, дослідження, його актуальності та новизни. Мета та завдання дослідження.</p>
<p>Пр3 "Вибір методів дослідження." (денна)</p> <p>Вибір методів дослідження. Умови забезпечення адекватності обраних методів дослідження його меті та завданням.</p>
<p>Тема 3. Теоретико-методологічна основа політичних досліджень</p>
<p>Лк3 "Теоретико-методологічна основа політичних досліджень" (денна)</p> <p>Періодизація методології політичної науки: класичний період (до XIX ст.), інституціональний період (середина XIX – початок XX ст.), біхевіоралістський період (50–70-і рр. XX ст.), постбіхевіоралістський період (остання чверть XX ст.).</p>
<p>Пр4 "Теоретико-методологічна основа політичних досліджень" (денна)</p> <p>Періодизація методології політичної науки: класичний період (до XIX ст.), інституціональний період (середина XIX – початок XX ст.), біхевіоралістський період (50–70-і рр. XX ст.), постбіхевіоралістський період (остання чверть XX ст.).</p>

<p>Пр5 "Міждисциплінарний підхід у політичних дослідженнях." (денна)</p> <p>Історичний метод у політичних дослідженнях. Соціологічні методи в політичних дослідженнях. Політична соціологія (С. Ліпсет, М. Дюверже, Р. Арон, М. Крозьє та ін.). Порівняльний метод в політичних дослідженнях. Компаративістика як метод аналізу різномірних соціальних та політичних систем (Д. Істон, Г. Алмонд, С. Верба, К. Дойч, С. Гантінгтон). Фемінізм та гендеровані підходи: дилеми та виклики в сучасній політичній науці.</p>
<p>Тема 4. Якісні методи дослідження у політології</p>
<p>Лк4 "Якісні методи дослідження у політології" (денна)</p> <p>Метод спостереження у політологічному дослідженні. Особливості видів політологічного спостереження. Метод експерименту в політологічному дослідженні. Типові порушення внутрішньої валідності висновку. Сутність методу аналізу документів, класифікація документальних джерел.</p>
<p>Пр6 "Методологія та застосування якісних методів політологічних досліджень" (денна)</p> <p>Якісницька стратегія дослідження. Розроблення інструментарію. Організація та проведення фокус-групового інтерв'ю.</p>
<p>Тема 5. Кількісні методи досліджень у політичній науці</p>
<p>Лк5 "Пакети прикладних програм обробки даних наукових досліджень" (денна)</p> <p>Пакети прикладних програм обробки даних наукових досліджень: Excel, SPSS) та їх функціональні блоки.</p>
<p>Пр7 "Соціологічні опитування" (денна)</p> <p>Соціологічне опитування як метод збирання соціальної інформації. Процедури операціоналізації понять і квантифікації. Специфіка соціологічного опитування.</p>
<p>Пр8 "«Великі дані» в політичній науці" (денна)</p> <p>Методи збору та аналізу . Статистичні методи політичних досліджень. Сутність вимірювання. Номінальні вимірювання. Порядкові вимірювання. Інтервальні вимірювання. Вимірювання відношень. Одномірний розподіл. Багатомірний розподіл. Метод моделювання в політології. Математичне моделювання в політичних дослідженнях. Теоретико-ігрове моделювання у політології.</p>
<p>Пр9 "Індекси у політології" (денна)</p> <p>Теорія індексів у політології. Політичні індекси. Демократичний транзит. Структурний і процедурний підходи до демократичного транзиту</p>
<p>Тема 6. Способи наочного подання в політичних дослідженнях</p>
<p>Лк6 "Способи наочного подання в політичних дослідженнях." (денна)</p> <p>Завершення і представлення результатів наукового дослідження. Вибір форми представлення результатів наукового дослідження. Унаочнення кількісної та якісної інформації у політології.</p>

<p>Пр10 "Вибір форми представлення результатів наукового дослідження. Унаочнення кількісної та якісної інформації у політології. Графічні способи подання політологічної інформації." (денна)</p> <p>Картограми і картодіаграми як методи унаочнення інформації у політології. Включення графічних схем, кількісних даних та інших ілюстративних матеріалів.</p>
<p>Пр11 "Графічні способи подання політологічної інформації." (денна)</p> <p>Створення інфографік</p>
<p>Тема 7. Підготовка підсумкових документів у сфері політики</p>
<p>Лк7 "Підготовка підсумкових документів у сфері політики" (денна)</p> <p>Відмінність підсумкових документів прикладних аналітичних розробок від фундаментальних досліджень. Оптимальні розміри текстового матеріалу. Структура опису проведеного дослідження. Специфічні особливості стилю написання аналітичних документів.</p>
<p>Лк8 "Підготовка аналітичних висновків і практичних рекомендацій" (денна)</p> <p>Правила підготовки аналітичних висновків і практичних рекомендацій. Адекватність логічних висновків. Конкретність і реалістичність пропонованих дій. Необхідність співвідношення пропонованих дій з тимчасовими і матеріальними ресурсами потенційних ініціаторів зовнішньополітичних акцій. Оцінка ступеня політичного ризику в короткостроковій і середньостроковій перспективі особливості стилю написання аналітичних документів</p>
<p>Пр12 "Підготовка підсумкових документів у сфері політики." (денна)</p> <p>Відмінність підсумкових документів прикладних аналітичних розробок від фундаментальних досліджень. Оптимальні розміри текстового матеріалу. Структура опису проведеного дослідження. Специфічні особливості стилю написання аналітичних документів.</p>

9. Стратегія викладання та навчання

9.1 Методи викладання та навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Лекційне навчання
МН2	Кейс-орієнтоване навчання
МН3	Навчання на основі досліджень (RBL)

Лекції надають студентам: принципи й етапи політичного дослідження; методологічні аспекти політичних досліджень, періодизація методології політичної науки, якісні та кількісні методи дослідження, пакети прикладних програм обробки даних, підготовка та презентація результатів (РН 1, 3). Лекції доповнюються семінарськими заняттями, що надають студентам можливість застосовувати теоретичні знання на практичних прикладах (РН 1, 2, 3, 4). Участь у дослідницькій роботі, вирішення кейсів, індивідуальних розрахунково-аналітичних завдань, дозволяє закріпити теоретичні знання, що отримані на лекціях та отримати практичні навички застосування цих знань (РН 1, 2, 3, 4).

Для кожного студента в процесі навчання створюються необхідні умови для виявлення та розвитку індивідуальних особливостей студента, зокрема «soft skills», які можуть знадобитися в будь-якій галузі. Зокрема, навички управління інформацією та критичного мислення, що складаються з вмінь аналізувати, синтезувати, оцінювати дані та повідомлення, приймати рішення, вміння аргументовано доводити власну думку, вміння переконувати (МН 2, 3, НД 1, 2); особистої ефективності, які включають компетентності з управління часом, відповідальності, стресостійкості, комунікабельності (МН 1,3); ефективної комунікації з використанням різних інструментів та креативності (МН 2, 3; НД 3, 4).

9.2 Види навчальної діяльності

НД1	Інтерактивні лекції
НД2	Аналіз та обговорення кейсів (навчальних/практичних/науково-дослідних)
НД3	Пошуково-дослідне завдання
НД4	Контекстуалізація на основі літератури в рамках поточних досліджень

10. Методи та критерії оцінювання

10.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$90 \leq RD \leq 100$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$82 \leq RD < 89$
Загалом правильна робота з певною кількістю помилок	4 (добре)	$74 \leq RD < 81$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$
Виконання задовольняє мінімальним критеріям	3 (задовільно)	$60 \leq RD < 63$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$35 \leq RD < 59$
Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 34$

10.2 Методи поточного формативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок

МФО1 Тести (автоматизовані тести) для контролю навчальних досягнень здобувачів	Тестові завдання дозволять виявити рівень засвоєння теми.	Виконання протягом тижня	бал виставляється автоматично. У разі необхідності викладач може надати роз'яснення на практичному занятті чи письмово через особистий кабінет
МФО2 Самостійне виконання студентами ситуаційних вправ на практичних заняттях та їх обговорення.	Аналіз кейсів, прикладів аналітичних досліджень, що дозволяє сформулювати розуміння професійної стандартизації до аналітичних документів та застосування методологічних підходів аналізу	протягом двох тижнів	обговорення результатів на практичних заняттях, а також у разі необхідності - письмові коментарі через особистий кабінет
МФО3 Завдання взаємного оцінювання знань	Здійснення взаємного оцінювання виконаних практичних завдань	тиждень	обговорення результатів на занятті, у разі необхідності - через особистий кабінет
МФО4 Розв'язування ситуаційних завдань	Формулювання методології дослідження з огляду на кейси	протягом двох тижнів	обговорення на заняттях, у разі необхідності - через особистий кабінет

10.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
--	----------------	----------------	-------------------

МСО1 Виконання групового дослідницького проєкта (підготовка, презентація, захист)	Розроблення методології дослідження, збір даних та презентація результатів із подальшою можливою апробацією.	протягом трьох тижнів	обговорення на заняттях, а також у разі необхідності - через письмові коментарі через особистий кабінет
МСО2 Проміжний модульний контроль у формі тестування	виконання тестових завдань в рамках тем	протягом тижня	автоматичне оцінювання
МСО3 Огляд літератури	Формування списку літератури дослідження	протягом двох тижнів	обговорення на заняттях, а також у разі необхідності - через письмові коментарі через особистий кабінет
МСО4 Виконання індивідуальних розрахунково-аналітичних завдань	Підбір методології, розрахунок вибірки, похибки у кількісних та якісних дослідженнях	протягом тижня	обговорення на заняттях, а також у разі необхідності - через письмові коментарі через особистий кабінет

Контрольні заходи:

		Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
1 семестр		100 балів		
МСО1. Виконання групового дослідницького проєкта (підготовка, презентація, захист)		30		
	Короткий аналітичний звіт	30	20	Так
МСО2. Проміжний модульний контроль у формі тестування		30		
	Тести (6x5)	30	20	Так
МСО3. Огляд літератури		20		

	Огляд кейсів (2x10)	20	10	Так
МСО4. Виконання індивідуальних розрахунково-аналітичних завдань		20		
	Презентація результатів	20	10	Так

захід підсумковго контролю - диференційований залік. В рамках вивчення дисципліни існує можливість перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що підтверджується відповідним документом (сертифікатом, дипломом, свідоцтвом тощо,) який дозволяє однозначно ідентифікувати особу здобувача і засвідчує результати його участі у певному освітньому заході неформальної освіти.

11. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

11.1 Засоби навчання

ЗН1	Бібліотечні фонди
ЗН2	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережи
ЗН3	Програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання, Інтернет-опитування, для створення комп'ютерної інфографіки, інтерактивних онлайн карт тощо та ін.)

11.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Вегеш М. Основи наукових досліджень. Методичні матеріали для бакалаврів політології / Видання друге, доповнене. Ужгород: Ужгородський національний університет, 2022. - 74 с.
2	Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. К.: Аперта, 2019. - 492 с.
3	Паніотто В. Харченко М. Методи опитування. "ВД «Києво-Могилянська академія»", 2018.
4	Ellinas A. The Interview Method in Comparative Politics: The Process of Interviewing Far-Right Actors. Government and Opposition. 2021. DOI:10.1017/gov.2021.58.
5	Міщенко, А. Б. Політологія [Текст] : навч. посіб. / А. Б. Міщенко. — Київ : Ліра-К, 2022. — 102 с.
Допоміжна література	
6	Доцяк І. Методика і техніка політичних досліджень: навчально-методичний посібник для студентів. Напрямок підготовки 052 «Політологія». Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2017. 38 с.
7	Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. Харків, 2017. 272 с.

8	Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник / І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	
9	Методологія політичних досліджень. - Конспект лекцій.. - Електронне видання: https://mix.sumdu.edu.ua/home/roles
10	Єдиний державний веб-портал відкритих даних: https://data.gov.ua/user/login?__no_cache__=True
11	Захист персональних даних / Спеціалізований курс для державних службовців та осіб, які працюють з персональними даними: https://study.ed-era.com/uk/courses/course/372
12	Початок роботи з ChatGPT: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+GPT101+2023_T1